

Förslag

Föreskrifter om användningen av kommunens allmänna va- anläggning

med

vägledande kommentarer

Bilaga

Information till fastighetsägare

Ersätter Svenskt Vattens publikation P94, januari 2007

Innehållsförteckning

Förslag till föreskrifter	2
Kommentarer till textförslag till kommunala föreskrifter	7
Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen	7
Användning av den allmänna spillvattenanläggningen	9
Användning av den allmänna dagvattenanläggningen	12
Bilaga: Information till fastighetsägare om ..... kommuns allmänna va-tjänster	15
Inledning	15
Förbindelsepunkters lägen	16
Anslutning till den allmänna va-anläggningen	17
Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen	18
Användning av den allmänna spillvattenanläggningen	19
Användning av den allmänna dagvattenanläggningen	21
Avgifter	22
Övrigt.....	22

Förslag till föreskrifter

Inledande bestämmelser

1 § Med stöd av 23 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) och 2 § förordningen (2007:701) om allmänna vattentjänster meddelar kommunfullmäktige följande lokala föreskrifter om användningen av den allmänna va-anläggningen.

2 § Definitioner och uttryck i dessa föreskrifter har samma betydelse som i vattentjänstlagen.

3 § För fastighetsägarens användning av den allmänna va-anläggningen i ..... kommun gäller vad som föreskrivs i vattentjänstlagen och annan författning samt vad som föreskrivs nedan.

Dessa föreskrifter omfattar fastigheter som är belägna inom det av kommunen beslutade verksamhetsområdet för respektive vattentjänst.

Vad som enligt dessa bestämmelser gäller för en fastighetsägare gäller enligt 2 § vattentjänstlagen även för den som innehar fast egendom med tomträtt, ständig besittningsrätt, fideikommissrätt eller på grund av testamentariskt förordnande och enligt 5 § vattentjänstlagen den som har ingått avtal med huvudmannen om att få använda den allmänna va-anläggningen.

Det som gäller för en fastighet kan enligt 4 § vattentjänstlagen även gälla för en byggnad eller annan anläggning som inte tillhör fastighetens ägare.

Fastighetsägaren är skyldig att följa ändringar i och tillägg till dessa föreskrifter.

4 § Huvudman för den allmänna va-anläggningen är .....

Huvudmannen tillhandahåller vattentjänster till en fastighet, vars ägare i enlighet med 16 och 18 §§ vattentjänstlagen har rätt att använda den allmänna va-anläggningen och som följer gällande bestämmelser för användandet, om behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

5 § En fastighetsägare som vill ansluta en fastighet till den allmänna va-anläggningen ska göra en skriftlig anmälan till huvudmannen som sedan utför inkopplingen.

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

Huvudmannens skyldighet att leverera dricksvatten

6 § Huvudmannens är endast skyldig att leverera vatten av dricksvattenkvalitet för normal hushållsanvändning. Huvudmannen garanterar inte att ett visst vattentryck eller en viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras.

Värmeutvinning

7 § Vatten som levereras genom en allmän va-anläggning får utöver vad som motsvarar normal hushållsanvändning utnyttjas för värmeutvinning endast om huvudmannen efter ansökan skriftligen medger detta.

Huvudmannens rätt att begränsa leveransen med mera

8 § Huvudmannen får tillfälligt begränsa eller avbryta vattenleveransen när denne bedömer att det är nödvändigt för att förebygga miljö-, person- eller egendomsskada och för underhåll, ändring, kontroll eller annan sådan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

Vid vattenbrist eller risk för vattenbrist är fastighetsägaren skyldig att reducera sin vattenförbrukning enligt huvudmannens anvisningar.

Vid planlagt driftsavbrott ska huvudmannen på lämpligt sätt meddela fastighetsägaren om detta.

Vattenmätare

9 § Om vattenförbrukningen hos en fastighetsägare ska fastställas genom mätning tillhandahåller huvudmannen vattenmätaren som förblir huvudmannens egendom. Huvudmannen bestämmer antalet mätare och vilken typ av mätare som ska användas. Fastighetsägaren ska bekosta de anordningar som behövs för uppsättning av mätare och sammankoppling med va-installationen i övrigt.

Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen. Huvudmannen bestämmer om en tidigare godkänd plats behöver ändras.

Huvudmannen har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och har ensam befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla mätaren.

Fastighetsägaren är skyldig att skydda enheten mot frost och annan skada.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

Huvudmannens skyldighet att ta emot spillvatten

10 § Huvudmannen är inte skyldig att ta emot spillvatten vars beskaffenhet mer än oväsentligt avviker från spillvatten från bostäder (hushållspillvatten).

Huvudmannen kan i enskilda fall medge utsläpp i den allmänna anläggningen av spillvatten som har mer än oväsentligt annan sammansättning än hushållspillvatten vad gäller arten eller halten av ingående ämnen. Huvudmannen får bestämma vilka villkor som ska gälla för utsläppet.

Värmeutvinning

11 § Värmeutvinning ur spillvatten får inte ske så att temperaturen i utsläppt spillvatten underskrider temperaturen i det av huvudmannen levererade dricksvattnet.

Krav på spillvattnets innehåll och egenskaper

12 § Fastighetsägaren får inte tillföra spillvattnet lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensin eller annan petroleumprodukt, fett i större mängd, läkemedel, sura, frätande, giftiga eller andra miljöfarliga ämnen och inte heller vätska, ämnen eller föremål som kan orsaka stopp, avlagring, vidhäftning, gasbildning eller explosion.

Ånga eller varmvatten med högre temperatur än 45 °C får inte tillföras spillvattenanläggningen i förbindelsepunkten.

Utsläpp enligt första och andra stycket ska omedelbart anmälas till huvudmannen.

Fastighetsägaren får inte tillföra den allmänna va-anläggningen spillvatten från köksavfallskvarn utan huvudmannens skriftliga medgivande.

Huvudmannens rätt att tillfälligt begränsa användningen

13 § Huvudmannen har rätt att tillfälligt begränsa fastighetsägarens möjlighet att använda spillvattenanläggningen när huvudmannen bedömer att det är nödvändigt för att förebygga miljö-, person- eller egendomsskada samt för underhåll, ändring, kontroll eller annan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

Vid planlagt driftsavbrott ska huvudmannen på lämpligt sätt meddela fastighetsägaren om detta.

14 § Dag- och dränvatten får endast tillföras en allmän ledning som inte är avsedd för sådant ändamål om det finns särskilda skäl och huvudmannen skriftligen har medgivit undantag.

Frånkoppling av dag- och dränvatten från spillvattenförande ledning

15 § Om dag- och dränvatten avleds från en fastighet till en spillvattenförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske från det datum som huvudmannen bestämmer, efter det att

1. särskild förbindelsepunkt för dag- och dränvatten har ordnats och fastighetsägaren har underrättats om detta, eller
2. huvudmannen vidtagit åtgärder för bortledande av dag- och dränvatten som inte sker genom en förbindelsepunkt och meddelat fastighetsägaren om att sådana åtgärder har vidtagits.

Huvudmannen får vid behov medge anstånd med att avbryta tillförseln eller medge undantag från förbudet om det finns särskilda skäl.

16 § Har särskild förbindelsepunkt för dag- och dränvatten inte ordnats får huvudmannen förbjuda tidigare tillåten tillförsel av sådant vatten till spillvattenförande ledning om

1. avledning kan ske ändamålsenligt på annat sätt, och
2. huvudmannen i skälig omfattning ersätter fastighetsägaren dennes kostnader för nödvändig omläggning.

Dag- och dränvatten från fastighet som nyinkopplas till den allmänna anläggningen, får inte tillföras annan ledning än den som huvudmannen bestämmer.

Spillvatten från fastighet som inte används som bostad

17 § En fastighetsägare som helt eller delvis använder eller upplåter en fastighet för annat än bostadsändamål ska informera huvudmannen om sådan verksamhet som kan påverka beskaftenheten hos spillvattnet från fastigheten. Fastighetsägaren ska bekosta de provtagningar, analyser och utredningar som huvudmannen bedömer är nödvändiga för kontroll av spillvattnet.

Huvudmannen har rätt att kräva att fastighetsägaren för journal över en verksamhet som inverkar på spillvattnets innehåll och kontrollerar spillvattnet genom provtagningar och analyser. Huvudmannen får ange hur journalföring och provtagning ska göras.

Avledning genom LTA-system

18 § Vid anslutning till ett allmänt tryckavloppssystem (LTA) tillhandahåller huvudmannen LTA-pumpenheten eller annan pumpenhet som förblir dennes egendom. Huvudmannen bestämmer antalet pumpenheter och vilken typ av pumpenhet som ska användas samt svarar för installationen. Fastighetsägaren ska bekosta de anordningar som behövs för att sammankoppla pumpenheten med va-installationen i övrigt.

Enhetens plats ska bestämmas av huvudmannen, som har rätt till kostnadsfri upplåtelse av platsen och som ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och frånkoppla enheten.

Fastighetsägaren är skyldig att skydda enheten mot frost och annan skada.

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

Huvudmannens skyldighet att ta emot dag- och dränvatten

19 § Huvudmannen är inte skyldig att ta emot dag- och dränvatten vars volym eller föroreningsmängd mer än oväsentligt avviker från dagvatten från bostäder (hushållsdagvatten). Fastighetsägaren kan därvid vara skyldig att reducera tillförseln eller rena vattnet enligt huvudmannens anvisningar.

Huvudmannen kan i enskilda fall medge utsläpp i den allmänna dagvattenanläggningen av dag- och dränvatten som mer än oväsentligt avviker från hushållsdagsvatten vad gäller volym eller föroreningsmängd. Huvudmannen får bestämma vilka villkor som ska gälla för utsläppet.

Huvudmannens rätt att tillfälligt begränsa användningen

20 § Huvudmannen får tillfälligt begränsa fastighetsägarens möjlighet att använda dagvattenanläggningen när huvudmannen bedömer att det är nödvändigt för att förebygga miljö-, person- eller egendomsskada samt för underhåll, ändring, kontroll eller annan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

Vid planlagt driftsavbrott ska huvudmannen på lämpligt sätt meddela fastighetsägaren om detta.

Spillvatten får inte tillföras dag- och dränvattenledning

21 § Spillvatten får inte tillföras en allmän ledning som är avsedd för dag- och dränvatten. Huvudmannen avgör vilket avloppsvatten som ska anses vara spillvatten och avledas till en spillvattenledning.

Krav på dag- och dränvattnets innehåll och egenskaper

22 § Fastighetsägaren får inte tillföra dagvattenanläggningen lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensin eller annan petroleumprodukt, fett i större mängd, läkemedel eller sura, frätande, giftiga eller miljöfarliga ämnen och inte heller vätska, ämnen eller föremål som kan orsaka stopp, avlagring, vidhäftning, gasbildning eller explosion.

Ånga eller varmvatten med högre temperatur än 45 °C får inte tillföras i förbindelsepunkten.

Utsläpp enligt första och andra stycket ska omedelbart anmälas till huvudmannen.

Dag- och dränvatten från fastighet som inte används som bostad

23 § En fastighetsägare som helt eller delvis använder eller upplåter en fastighet för annat än bostadsändamål ska informera huvudmannen om sådan verksamhet som kan påverka beskaffenheten hos dag- och dränvattnet från fastigheten. Fastighetsägaren ska bekosta de provtagningar, analyser och utredningar som huvudmannen bedömer är nödvändiga för kontroll av dag- och dränvattnet.

Huvudmannen har rätt att kräva att fastighetsägaren för journal över en verksamhet som inverkar på dag- och dränvattnets innehåll och kontrollerar dag- och dränvattnet genom provtagningar och analyser. Huvudmannen får ange hur journalföring och provtagningar ska göras.

Förslag till bestämmelser om vakuumavlopp och källsorterande system

Bestämmelserna kan läggas till i föreskrifterna i de fall huvudmannen inom ett område avleder avloppsvattnet med vakuumavloppssystem eller källsorterande system. Bestämmelserna införs lämpligen efter 18 § i föreskrifterna.

Avledning med självfallssystem till allmänt vakuumavloppssystem

X § Vid anslutning av en fastighet med självfallssystem till ett allmänt vakuumavloppssystem tillhandahåller och installerar huvudmannen en vakuumventilbrunn som förblir huvudmannens egendom. Huvudmannen bestämmer antalet ventilbrunnar och vilken typ av brunn som ska användas samt svarar för installationen. Fastighetsägaren ska bekosta de anordningar som behövs för att sammankoppla ventilbrunnen va-installationen i övrigt.

Ventilbrunnens läge ska bestämmas av huvudmannen, som har rätt till kostnadsfri upplåtelse av platsen och som har ensam befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och frångkoppla ventilbrunnen.

Fastighetsägaren är skyldig att skydda enheten mot frost och annan skada.

Separering av spillvatten i källsorterande system

X § Har huvudmannen upprättat en särskild förbindelsepunkt för klosettvattnen respektive en för bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) är fastighetsägaren skyldig att separera och avleda sitt spillvatten på motsvarande sätt.

Om klosettvattnen avleds från fastighet till BDT-vattenförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske efter att särskild förbindelsepunkt för ändamålet har ordnats och fastighetsägaren informerats om detta.

Avleds BDT-vatten från en fastighet till en klosettvattneförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske efter att särskild förbindelsepunkt för ändamålet har ordnats och fastighetsägaren informerats om detta.

Huvudmannen bestämmer när avledningen enligt andra och tredje stycket ska ha upphört. Huvudmannen får vid behov medge anstånd med att avbryta tillförseln eller medge undantag från förbudet om det finns särskilda skäl.

Kommentarer till textförslag till kommunala föreskrifter

Kommentarerna nedan ger förklaringar till hur förslaget till föreskrifter är tänkt att tolkas och tillämpas. Föreskrifterna meddelas med stöd av 23 § vattentjänstlagen och 2 § förordningen (2007:701) om allmänna vattentjänster och avser närmare bestämmelser användningen av den allmänna va-anläggningen. Syftet med föreskrifterna är att komplettera de fall då vattentjänstlagens mer allmänt hållna bestämmelser inte är tillräckliga och att göra det möjligt att anpassa de krav som ska gälla för fastighetsägaren till lokala förhållanden. En grundläggande förutsättning för föreskrifterna är att de inte får oskäligt begränsa eller försvåra fastighetsägarnas möjligheter att använda den allmänna va-anläggningen.

Utgångspunkten för användningen av den allmänna va-anläggningen är enligt 21 § vattentjänstlagen att fastighetsägaren inte får använda den på ett sätt som innebär:

1. att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,
2. att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag, annan författning eller avtal, eller
3. andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan.

En annan viktig utgångspunkt är att syftet med den allmänna va-anläggningen primärt är att tillgodose hushållsbrukares normala behov av vattenförsörjning och avlopp och att behov för andra ändamål kommer i andra hand. Av förarbetena till vattentjänstlagen framgår att detta i fråga om vattenförsörjning och spillvattenavlopp lett fram till standpunkten att huvudmannen för en allmän va-anläggning inte utan särskilt åtagande är skyldig att tillhandahålla vattentjänster av dessa slag med annan kvalitet och kvantitet än vad som normalt behövs för hushållsändamål.

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

6 § I paragrafen stadgas att huvudmannens leveransskyldighet endast omfattar vatten av dricksvattenkvalitet för normal hushållsanvändning. Vad som är normalt hushållsvatten bedöms med ledning av bland annat Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2022:12). Genom bestämmelsen informeras fastighetsägaren, som kan ha behov av andra egenskaper hos det levererade vattnet, att ändring av vattnets beskaffenhet kan ske inom ramen för detta.

Inte heller vad gäller vattentryck och vattenmängd per tidsenhet kan fastighetsägaren utgå från att de vid tiden för inkopplingen eller förhållandena vid annan tidpunkt alltid ska gälla och att avvikelser skulle anses vara en brist i leveransen. I paragrafens andra mening klargörs nämnda begränsning. Normalt förekommer endast kortvariga och oundvikliga ändringar, utom i de fall som särskilt reglerats i 9 §.

I Boverkets byggregler (BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2020:4) föreskrivs att vatteninstallationer för vatten med annan kvalitet än dricksvatten ("övrigt vatten") inte får kopplas samman med installationer för dricksvatten, till exempel fastigheter med egen brunn.

Det kan förekomma att fastigheter förses med dricksvatten från mer än en försörjningsanläggning, till exempel en allmän anläggning och egen brunn. I Boverkets byggregler anges i

Allmänna råd under rubriken 6:624 Återströmning, att installationer bör utformas enligt SS--EN 1717, ”Vattenförsörjning – Skydd mot förorening av dricksvatten – Allmänna krav på skyddsdon för att förhindra förorening genom återströmning”. Av denna standard framgår att när det sker en blandning av vatten från en allmän vattenförsörjningsanläggning och någon annan vattenförsörjningsanläggning ska den allmänna anläggningen skyddas genom ett fritt luftgap. Växling från en försörjningsanläggning till en annan med hjälp av ventiler anses inte ge tillräcklig säkerhet. Ett alternativ är att växling kan verkställas efter demontering och förnyad montering av rör och rördelar.

7 § Ändamålet med en allmän va-anläggning är i första hand att tillgodose hälsoskyddets och miljöns intressen. Vatten används emellertid även för andra ändamål, till exempel i industrier och ibland också som energikälla.

Att använda vatten som energikälla innebär att vattenanläggningen utnyttjas för ett helt nytt ändamål, som den ursprungligen inte var avsedd eller projekterad för. En användare kan därför inte med stöd av vattentjänstlagen kräva att få använda vatten som levereras genom den allmänna vattenanläggningen för energiutvinning. Huvudmannen kan dock efter ansökan skriftligen medge att till viss fastighet levererat vatten får utnyttjas för energiutvinning. Inför ett eventuellt medgivande behöver huvudmannen ta ställning till hur vattnet ska tas om hand efter värmeutvinningen. För att ett medgivande ska kunna ges behöver användningen även uppfylla de krav som kan ställas med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser (10 § vattentjänstlagen).

För att säkerställa att den allmänna vattenanläggningen inte utnyttjas för energiutvinning i sådan omfattning att leveranssäkerheten för vatten för andra ändamål äventyras, bör i sådana fall avtal träffas mellan huvudmannen och fastighetsägaren. Ett sådant avtal bör endast avse en begränsad period efter vilken det kan sägas upp. Det bör fastlägga efter vilka principer och till vilka priser förbrukningen ska debiteras samt innehålla eventuella begränsningar i fastighetsägarens rätt att utnyttja vatten för energiutvinning.

8 § Vid driftsstörning på vattennätet bör stor vikt läggas vid information till de personer som drabbas av en störning. Det är alltid lättare att ha överseende med en störning om man känner att va-huvudmannen bryr sig om användarna och håller dem informerade om vad som händer och när normala förhållanden kan förväntas.

Val av metod för information får bedömas från fall till fall utifrån de aktuella förutsättningarna. Fastighetsägaren bör underrättas per post eller telefon men även hyresgäster bör underrättas så att de ges möjlighet att i förväg tappa upp vatten för de närmaste timmarnas behov av dricksvatten för till exempel matlagning. Om endast ett fåtal användare är berörda kan ett personligt meddelande lämnas muntligt till var och en. Är ett större antal berörda kan informationen lämnas genom anslag i trappuppgångarna i hyreshus.

9 § Att vatten från den allmänna anläggningen, inte utan huvudmannens särskilda medgivande (till exempel beträffande s.k. byggvatten), får tappas vid eller efter förbindelsepunkt innan huvudmannen satt upp mätare har ansetts följa av 6 och 9 §§ i föreskrifterna och har därför inte bedömts nödvändigt att särskilt framhålla i föreskrifterna.

Bestämmelser om mätares mätnoggrannhet och vad som ska gälla vid felvisande vattenmätare bör finnas i va-taxan.

Med stöd av 20 § vattentjänstlagen kan huvudmannen exempelvis kräva att en vattenmätare förläggs frostfritt och på en plats som tillåter en god mätarfunktion, att mätarplatsen är lämplig från arbetsskyddssynpunkt. Huvudmannens rätt till tillträde till fastigheten för att fullgöra sina skyldigheter regleras i 41 § vattentjänstlagen (se prop. 2005/06:78 s.141). Mätarplatsen ska fylla rimliga krav ifråga om utrymme och åtkomlighet. Huvudmannen kan exempelvis kräva att, om fastighetens del av servisledningen är lång, mätaren ska placeras i mätarkammare omedelbart innanför tomtgränsen så att omätt vatten inte rinner ut vid läckage på fastighetens del av servisledningen. Huvudmannen bestämmer också om en tidigare godkänd mätarplats behöver ändras.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

10 § I bestämmelsen påminns om att huvudmannen inte är skyldig att ta emot spillvatten som i mer än oväsentlig mån avviker från hushållspillvatten. I Byggvägledning 10, en handbok utgiven av Svensk Byggtjänst som utgår från Boverkets byggregler (BFS 2011:6), anges värden som användaren av va-anläggningen vanligen kan räkna med att huvudmannen tar emot. Vidare finns i Svenskt Vattens publikation P95, *Råd vid mottagande av avloppsvatten från industri och annan verksamhet*, angivet vanliga föroreningar som kommer från miljöfarlig verksamhet och som kan medföra skador på ledningsnät eller påverka reningsprocesserna, slammet eller recipienten. Huvudmannen kan ha egna gränsvärdeslistor som omfattar ämnen som även påverkar slam och recipient. Gränsvärdeslistorna anger riktvärden för vissa ämnen vid bedömning av utsläpp i en allmän spillvattenförande ledning.

I bestämmelsens andra stycke ges huvudmannen möjlighet att medge undantag för utsläpp av spillvatten vars sammansättning i mer än oväsentlig omfattning avviker från hushållspillvatten. Bestämmelsen avser främst spillvatten från industrier, laboratorier, hantverks- och affärsrörelser med mera.

11 § Uppvärmning av tappvarmvatten utgör huvuddelen av den totala energianvändningen i den urbana vattencykeln. Ett ökat behov av energieffektivisering och den snabba teknikutveckling som skett under senare år innebär att värmeåtervinning ur spillvatten med värmeväxlare och värmepumpar kan bli en viktig del i det hållbara samhället. Värmeåtervinning ur spillvatten bör kunna tillåtas så länge det inte bedöms leda till en försämrad rening, ökade utsläpp eller ökade driftskostnader för energi och kemikalier. Värmeutvinningen bör avse den värmeenergi som fastighetsägaren själv tillfört och det vatten som släpps ut till den allmänna va-anläggningen bör som lägst ska ha samma temperatur som det levererade dricksvattnet.

12 § Första stycket anger att en spillvattenanläggning inte får användas för annat än vad den är avsedd för. Utsläpp i anläggningen av vätskor, ämnen eller föremål som kan medföra risk för skador eller olägenheter får inte ske. Vissa ämnen, som bland annat petroleumprodukter, intar en särställning genom att de kan rubba och minska reningsprocessens effektivitet och därigenom orsaka ökad förorening i recipienten. En huvudman, som anser det är nödvändigt, kan ge ytterligare exempel på ämnen eller annat som inte får släppas ut i avloppsanläggningen.

Enligt fjärde stycket krävs huvudmannens skriftliga medgivande för att få tillföra spillvatten från köksavfallskvarnar till den allmänna va-anläggningen. Avfallskvarnar kan i vissa fall vara till nytta och lösa problem för användaren. Detta torde i första hand gälla vid storkök i befintlig, äldre bebyggelse. Här kan lukt från köksavfall och svårigheter att åstadkomma en rationell hantering av avfallet förorsaka problem. I sådana sammanhang måste fördelarna för

användaren vägas mot de störningar i ledningsnät och reningsverk som användningen av avfallsskvarnar kan medföra för huvudmannen. Detta innebär att huvudmannen kan komma till olika bedömningar i olika kommuner, olika tätorter eller t.o.m. vid olika delsträckor av samma ledning. En ökad mängd matavfall betyder också en ökad mängd fett. Ett medgivande att tillföra den allmänna va-anläggningen spillvatten från avfallskvarn kan även medföra krav på att ny eller större fettavskiljare installeras.

En ökad användning av avfallsskvarnar medför även en ökad belastning på reningsverket och därmed ökade kostnader för reningen. Huvudmannen kan givetvis, om denne medger användning av avfallskvarn, föreskriva villkor för vad som får släppas ut från en avfallskvarn och även villkor av ekonomisk art. Merkostnaderna bör täckas genom att en årlig avgift tas ut av användare med avfallskvarn. Avgiftens storlek bör vara proportionell mot storleken på det hushåll som kvarnen är avsedd att betjäna.

15 § Vattentjänstlagen ger möjlighet att vid omläggning av ett kombinerat system till ett duplikatsystem vid behov framtvinga medverkan från fastighetsägarens sida. Frågan har i bestämmelsen lösts på så sätt att huvudmannen, oberoende av vilka villkor som tidigare gällt, givits rätt att föreskriva, att efter det att en dagvattenledning anlagts utanför fastighet, får dag- och dränvatten inte längre tillföras en avloppsledning avsedd för enbart spillvatten. Huvudmannen kan däremot inte kräva att fastighetsägaren vidtar annan ändring än att se till att dagvatten från fastigheten inte tillförs spillvattenledningen.

Fastighetsägaren har i dessa fall normalt två möjligheter att lösa dagvattenfrågan. Antingen kan fastighetsägaren låta ändra fastighetens va-installation så att dagvatten avleds genom särskilda dagvattenledningar och att fastighetens därtill hörande dagvattenservis blir inkopplad till va-anläggningens dagvattenservis vid förbindelsepunkten, eller också kan fastighetsägaren låta utföra en LOD-anläggning (LOD = lokalt omhändertagande av dagvatten) på fastigheten. Om fastighetsägaren vill avleda dagvatten till en LOD-anläggning men detta inte visar sig vara praktiskt genomförbart, kan kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd av sanitära skäl anse att det är nödvändigt att ålägga fastighetsägaren att avleda dag- och dränvatten till dagvattenledningen.

I det fall en fastighetsägare inte vidtar de åtgärder som ålagts denne har huvudmannen möjlighet att begära prövning hos mark- och miljödomstolen. Domstolen kan förplikta part i va-förhållande att inom viss tid vidta åtgärd som denne lagligen är skyldig att utföra. Domstolen kan, om huvudmannen yrkar detta, föreskriva vitespåföljd för underlåtenhet att fullgöra förpliktelsen. En annan möjlighet är att parten förpliktas att vidta åtgärden, och om fastighetsägaren motsätter sig detta, åtgärden får utföras genom motpartens försorg.

Vid nybyggnad måste bestämmelserna i Boverkets byggregler beaktas, vilka innebär att dränvatten från en byggnad inte får avledas till spillvattenledning, i vilken uppdämning kan förekomma. Ställs från huvudmannen kravet att dränvatten ska avledas till dagvattenledning innebär detta i många fall att dränvatten från byggnader, i första hand sådana med källare, inte kan avledas med självfall. Dagvattenledningar är nämligen normalt dimensionerade så att ledningarna blir dämnda vid häftigare regn. Den praktiska konsekvensen blir därför att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvattnet måste pumpas eller avledas till LOD-anläggning. I vissa fall kan det dock vara godtagbart att dränvatten avleds till en ledning i vilken uppdämning kan förekomma. En förutsättning för detta torde dock vara att byggnadens grundkonstruktion utförts på ett sådant sätt att den inte skadas om den utsätts för utvändigt vattentryck.

En lösning kan vara att huvudmannen efter ansökan från fastighetsägaren medger att dränvattnet får avledas till spillvattenförande ledning. Detta bör dock ske med stor restriktivitet med hänsyn till de höga krav på säkerhet mot källaröversvämningar inom områden med duplikata avloppssystem som rättspraxis numera utvisar.

Ibland kan huvudmannen i vissa områden vara i behov av att begränsa dränvattenflödet till de allmänna ledningarna för att undvika att dessa ledningar överbelastas vid snösmältning och vid häftiga regn. Om huvudmannen inför sådana begränsningar för vissa områden bör det säkerställas att dessa begränsningar också finns införda i planbestämmelserna för de aktuella områdena.

Att ändra en befintlig installation så att dagvatten som tidigare har avletts till spillvattenförande ledning, i stället avleds till dagvattenledning, kan i många fall medföra betydande kostnader. I andra fall återigen kan det framstå som angeläget att en fastighets installation ändras, trots att kostnaderna för detta är relativt betydande. I de fall kostnaderna väsentligt överstiger motsvarande kostnader för jämförbara fastigheter i allmänhet har fastighetsägaren rätt till ersättning för merkostnaden i fråga. Bidrag kan komma i fråga efter särskilt beslut av huvudmannen eller enligt de grunder som huvudmannen angivit. Detta innebär att kostnaden till viss del slås ut på va-kollektivet i dess helhet eller alternativt betalas med skattemedel.

16 § Inom områden med befintliga, kombinerade system finns ibland intresse från huvudmannen att minska belastningen på ledningsnätet. En åtgärd i sådan riktning är att se till att ledningarna i så liten utsträckning som möjligt tillförs dagvatten. Bestämmelsen ger huvudmannen möjlighet att under vissa förutsättningar förbjuda utsläpp av sådant vatten till spillvattenförande ledning. Har det genom utredning klarlagts att det finns förutsättningar för lokalt omhändertagande av dag- och dränvattnet kan kommunen hävda att behovet att avleda detta vatten kan tillgodoses bättre på annat sätt än genom den allmänna ledningen. Med sådant ”annat sätt” avses i allmänhet då LOD-anläggning.

Att anordna en LOD-anläggning inom fastigheten torde emellertid i de helt övervägande antalet fall innebära vissa kostnader för fastighetsägaren. Eftersom ett förbud att avleda dag- och dränvatten till spillvattenförande ledning inte får medföra att fastigheten hamnar i ett sämre ekonomiskt läge än tidigare, torde ett sådant förbud behöva medföra att fastighetsägaren av kommunen kompenseras för anläggningskostnaden för LOD-anläggningen.

17 § Med ökande krav på åtgärder för att motverka vattenföroreningar är det i många fall nödvändigt att utöva en noggrannare kontroll över vad som avleds till den allmänna spillvattenanläggningen. I bestämmelsens första stycke har därför fastighetsägaren ålagts att lämna uppgifter om arten och omfattningen av sådan verksamhet inom en fastighet som inte är för bostadsändamål och som kan inverka på spillvattnets beskaffenhet. Vidare är det skäligt att provtagningar och analyser som huvudmannen anser är nödvändiga för kontroll av sådant avloppsvatten bekostas av fastighetsägaren eller genom denne av företag, rörelse eller verksamhet som avleder ifrågavarande avloppsvatten. Kostnaden för sådan kontroll kan också ingå i särskild industriavloppstaxa.

Bestämmelsens andra stycke gör det möjligt för huvudmannen att föreskriva att fastighetsägaren själv, på det sätt och i den omfattning som huvudmannen bestämmer, ska föra journal över verksamheten och utöva kontroll av spillvattnets beskaffenhet.

Slutligen bör framhållas att även om det är en hyresgäst som bedriver rörelse och avleder spillvatten som avses under denna punkt är det enligt vattentjänstlagen fastighetsägaren som gentemot huvudmannen svarar för att gällande bestämmelser efterlevs. Det ligger därför i fastighetsägarens intresse att se till att en hyresgäst som utövar verksamhet av det slag som det här är fråga om iakttar bestämmelserna under denna punkt.

Har hyresgästen träffat avtal med huvudmannen om att bruka va-anläggningen på ett sätt som anges i 3 § tredje stycket i föreskrifterna, svarar denne själv som part i va-förhållandet för sina skyldigheter gentemot huvudmannen i stället för fastighetsägaren.

18 § Enligt 19 § vattentjänstlagen ska huvudmannen ordna de pumpar och andra särskilda anordningar som p.g.a. den allmänna anläggningens konstruktion eller utförande behövs på en fastighet för att fastighetsägaren ska kunna använda va-anläggningen. Denna paragraf tar i första hand sikte på LTA-anläggningar. Det bör således observeras att om pumpanordning behövs för endast en eller några få fastigheter bekostas pumpanordningen av vederbörande fastighetsägare, om inte annat överenskommit med huvudmannen. I de fall huvudmannen enligt tidigare gällande lag tecknat avtal med fastighetsägare om kostnadsansvar och övriga villkor för användning av LTA-anläggning gäller dessa avtal fortsatt tills de sägs upp eller omförhandlas

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

19 § Hanteringen av dagvatten i bebyggelse är en fråga som blivit mer och mer aktuell de senaste decennierna. Ursprungligen var det högre krav på miljöerna runt byggnader, asfaltering av vägar och liknande som skapade ett ökat behov av bortforsling av vatten. Eftersom det redan fanns avloppssystem var det naturligt att använda dessa för ändamålet. Avloppsledningarna tjänade därmed för bortforsling av både spillvatten och dagvatten i ett så kallat kombinerat system. Sedan 1960-talet har dock kommunerna separerat dagvatten från spillvatten i ett så kallat duplikatsystem. Många delar är dock fortfarande kombinerade, särskilt i större städer.

Enligt 13 § vattentjänstlagen ska alla va-anläggningar uppfylla skäliga anspråk på säkerhet. Vad detta innebär för dagvattenförande ledningar har gradvis skärpts. Tidigare ansågs dessa va-ledningar vara byggda för att kunna hantera ett så kallat ettårsregn, dvs. ettregn som statistiskt sett inträffar en gång per år. Efter 1985 har dock branschstandard varit att dimensionera dagvattensystemet så att inte fastigheter riskerar att drabbas av översvämningar vid ett s.k. tioårsregn.

Städerna har med tiden vuxit, förtätats och fått större andel hårdgjorda ytor. Till detta kommer klimatförändringar som bland annat innebär ökande nederbörds mängder, mer intensiva regn. Miljökraven har också skärpts. Dagvatten kan inte längre endast ledas i rörledningar utan behöver hanteras på ytan i öppna lösningar. Behovet av ytor för dagvattnet blir allt större samtidigt som den tillgängliga ytan, särskilt inom redan bebyggd miljö är begränsad.

Det är fastighetsägarna som har nytta av och också finansierar den allmänna va-anläggningen genom att betala avgifter. Huvudmannen bör ha hela va-kollektivets bästa som utgångspunkt. DHI har i ett SVU-projekt, 2021-18¹, studerat effekterna av dagvattenåtgärder på

---

¹ Svenskt Vatten utveckling, rapport nr 2021-18, *Hydraulisk analys av lokal dagvattenhantering – underlag till ABVA*.

kvartersmark respektive på allmän plats. Resultatet av studien pekar på att åtgärder på kvartersmark ger mycket god effekt jämfört med att alla åtgärder skulle genomföras på allmän plats. Med hänsyn till detta är huvudmannens kostnad för att gräva upp befintliga ledningar, dimensionera upp dessa, lösa in nödvändig mark och anlägga dagvattendammar inte försvarbar.

Svenskt Vatten har även låtit Sweco genomföra en analys för att jämföra de samhällsekonomiska effekterna av att ta hand om dagvatten genom att öka kapaciteten på de allmänna dagvattenanläggningarna respektive LOD-lösningar på kvartersmark. Slutsatsen är att det är mer samhällsekonomiskt fördelaktigt att begränsa dagvattenflöden från fastighetsmark genom att ställa krav på fastighetsägare, jämfört med att huvudmannen ska öka dimensionerna på det befintliga ledningsnätet och anlägga dagvattendammar. Det finns alltså skäl att begränsa den mängd dagvatten som tillförs den allmänna va-anläggningen.

Huvudmannen har ansvar för att ta emot dagvatten inom verksamhetsområde för dagvatten, om inte huvudmannen kan visa att behovet kan tillgodoses bättre på annat sätt. Detta ansvar är dock inte obegränsat. En fastighetsägare får enligt 21 § vattentjänstlagen inte använda en allmän va-anläggning på ett sätt som innebär att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag.

Det framgår av förarbetena till vattentjänstlagen att syftet med en allmän va-anläggning primärt är att tillgodose hushållsförbrukares normala behov av vattenförsörjning och avlopp och att behov för andra ändamål kommer i andra hand (prop. 2006/07:78, s. 43). Sedan tidigare regleras i föreskrifterna att huvudmannen endast är skyldig att tillhandahålla vatten av dricksvattenkvalitet för normal hushållsanvändning. Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot annat än normalt hushållspillvatten. När det gäller dag- och dränvatten bör motsvarande begränsning införas, dvs. att huvudmannen inte är skyldig att ta emot dagvatten vars volym eller föroreningsmängd mer än oväsentligt avviker från hushållsdagvatten (dagvatten från bostäder). Vilka närmare begränsningar av kvantitet och kvalitet med hänsyn till vad som kan vara skadligt eller medföra olägenheter för huvudmannen eller någon annan får bestämmas utifrån lokala förhållanden.

Dagvattnets sammansättning varierar stort beroende på vilka ytor vattnet rinner över i den urbana miljön. Områdets markanvändning, trafikdensitet och förekommande byggnadsmaterial är några av de faktorer som har allra störst påverkan på dagvattnets kvalitet. Kraven på de föroreningar som huvudmannen leder bort och släpper har blivit allt skarpare i takt med att vattenförekomsternas kvalitet ska bevaras eller förbättras. Naturvårdsverket har i regeringsuppdrag från 2017² redogjort för vanligt förekommande föroreningar i dagvatten och de största källorna. Om det finns ett behov utifrån lokala förhållanden kan dessa föroreningar utgöra en grund för kravställning.

Kraven som ställs får endast gälla användandet av den allmänna anläggningen, exempelvis vad som får släppas ut till denna och vilken mängd, inte hur fastighetens installation ska utformas. Förutsättningarna på fastigheterna är olika och kraven får inte medföra att fastighetsägarens möjligheter att använda den allmänna anläggningen oskäligt begränsas.

---

² Naturvårdsverket, *Analys av kunskapsläget för dagvattenproblematiken*, redovisning av regeringsuppdrag, 2017

Huvudmannen kan bli ansvarig för skador som orsakas av den allmänna dagvattenanläggningen. I de fall där huvudmannen kan visa att va-anläggningen är dimensionerad och utförd enligt branschstandard kan denne generellt sett inte hållas ansvarig.

21 § Bestämmelsen påminner om att spillvatten inte får tillföras en ledning som är avsedd för dag- och dränvatten och att det är huvudmannen som avgör vilket avloppsvatten som ska utgöra spillvatten. Kylvatten bör normalt tillföras spillvattenledningen.

UTKAST

Bilaga: Information till fastighetsägare om ..... kommuns allmänna va-tjänster

Inledning

Denna information ger förklaringar och kommentarer till de bestämmelser och begrepp som finns i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, i det följande kallad vattentjänstlagen, och kommunala föreskrifter om användningen av ..... kommunens allmänna va-anläggning. Samtliga fastighetsägare som är anslutna till ..... kommuns allmänna va-anläggning är skyldiga att följa de bestämmelser som finns i kommunens föreskrifter. För att kunna tillgodogöra sig innehållet i denna information är det nödvändigt att ha tillgång till dessa föreskrifter.

Vattentjänstlagen reglerar förhållandet mellan huvudmannen för den allmänna va-anläggningen och fastighetsägaren inom verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Huvudman för den allmänna va-anläggningen

Huvudman för den allmänna va-anläggningen i ..... kommun är ..... Med huvudman avses den som äger den allmänna va-anläggningen.

Verksamhetsområde

Kommunens allmänna vattentjänster tillhandahålls inom ett fastställt geografiskt område, det s.k. verksamhetsområdet. Verksamhetsområdet beslutas av kommunfullmäktige. Uppgift om verksamhetsområdet finns även hos huvudmannen för den allmänna va-anläggningen.

Fastighetsägare

Med fastighetsägare avses i detta sammanhang ägare av en fastighet inom va-anläggningens verksamhetsområde. Med fastighetsägare jämföras bland andra tomträttsinnehavare och vanligen även arrendatorer.

Rätten att använda en allmän va-anläggning är knuten till fastigheten och inte till fastighetsägaren. Detta innebär att det inte går att säga upp ett ”va-abonnemang” och därmed undgå avgiftsskyldighet.

Huvudmannen kan träffa ett avtal med annan än fastighetsägaren om rätt att få använda va-anläggningen. Konsekvensen av detta blir att det som gäller för fastighetsägaren istället gäller för användaren. Detta innebär bland annat att huvudmannen därefter endast kan kräva betalning av den som huvudmannen har träffat avtal med.

Vad ingår i den allmänna va-anläggningen?

I den allmänna va-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, anläggningar för bortledning av dagvatten, reservoarer och pumpstationer samt andra anordningar, som krävs för att va-anläggningen ska fungera på avsett sätt. I den allmänna va-anläggningen ingår också servisleddningar fram till den eller de förbindelsepunkter som huvudmannen har bestämt för varje fastighet.

Vad ingår i fastighetens va-installation?

Med en fastighets va-installation menas de ledningar som har dragits för fastigheten från en förbindelsepunkt. I installationen ingår även anordningar, till exempel tappventiler, konsol för vattenmätare och tvättställ, som anslutits till en sådan ledning. En va-installation ingår inte i den allmänna anläggningen, om inte annat framgår av vattentjänstlagen, föreskrifter eller avtal.

Servisledning

Med servisledning menas den ledning som förbinder en byggnad eller en fastighet med en allmän va-anläggnings ledningsnät. Den delas av förbindelsepunkten i den allmänna anläggningens del och i fastighetens del.

Förbindelsepunkt och juridisk ansvarsfördelning

Den juridiska ansvarsgränsen mellan huvudmannens allmänna va-anläggning och fastighetens va-installation går i förbindelsepunkten. Med förbindelsepunkt menas den punkt där inkoppling av fastighetens ledningar till den allmänna anläggningen sker.

Kostnadsfördelning

Huvudmannen svarar för alla arbeten och kostnader för den allmänna anläggningen. Fastighetsägaren svarar för alla arbeten och kostnader som kan hänföras till fastighetens va-installation.

En anordning som behövs endast för en eller några få fastigheter, till exempel anordning för tryckstegring av vatten eller pumpning av avloppsvatten, bekostas av respektive fastighetsägare om inte huvudmannen bestämt någonting annat.

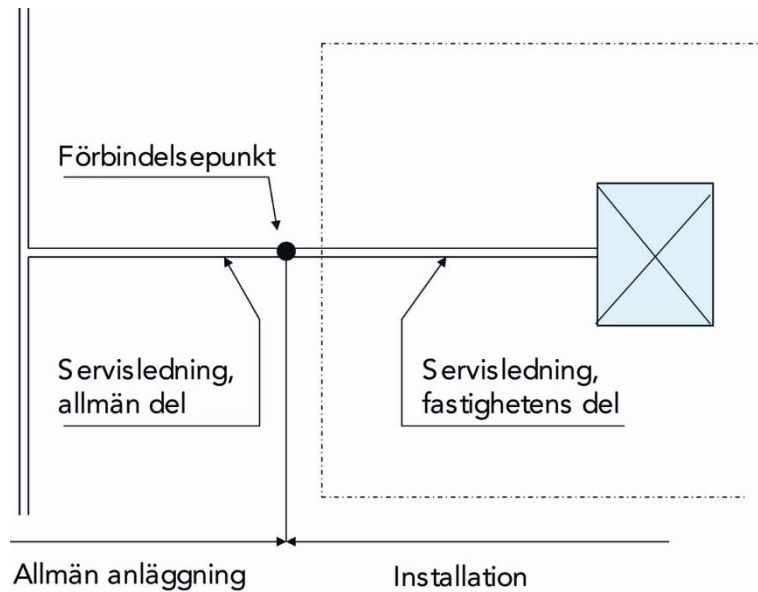
Förbindelsepunkternas läge

Det är huvudmannen som bestämmer de förbindelsepunkter där fastighetens ledningar ska kopplas till den allmänna va-anläggningen. För varje typ av ledning som ska kopplas till den allmänna anläggningen, till exempel för dricksvatten, spillvatten och dagvatten, ordnas en egen förbindelsepunkt. Dessa ligger vanligtvis nära varandra och i fastighetens omedelbara närhet, ca ... m utanför fastighetsgräns, men huvudmannen kan också ha meddelat annat läge.

Huvudmannen bestämmer förbindelsepunktens läge efter samråd med fastighetsägaren. I de fall fastighetsägaren inte i tid anmäler sina eventuella önskemål till huvudmannen, får fastighetsägaren acceptera det läge som huvudmannen bestämt.

När uppgifter om en eller flera förbindelsepunkters läge lämnas för en fastighet anges normalt dimension och planläge för samtliga servisledningar samt för avloppsserviser även höjdläge.

När det gäller dagvatten från fastighet kan det ibland förekomma att sådant vatten får avledas till den allmänna va-anläggningen utan att fastigheten försetts med en särskild servisledning för detta ändamål. Förbindelsepunkt kan i detta fall därmed inte upprättas och meddelas fastighetsägaren. Istället måste huvudmannen ha vidtagit särskilda åtgärder för sådan avledning och ha underrättat fastighetsägaren om detta.

Anslutning till den allmänna va-anläggningen

Anmälan om anslutning

Om en fastighetsägare vill ansluta sin fastighet till den allmänna va-anläggningen ska denne skriftligen anmäla detta till huvudmannen. Anmälan ska göras digitalt på huvudmannens hemsida eller på blankett som huvudmannen tillhandahåller. Har fastighetsägaren rätt att använda den allmänna va-anläggningen, drar huvudmannen fram ledningar till förbindelsepunkterna för respektive vattentjänst.

Inkoppling av två eller flera fastigheters va-installationer till den allmänna anläggningen i en gemensam förbindelsepunkt för fastigheterna kan beviljas om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl för en sådan lösning. Avtal om detta träffas i sådana fall med huvudmannen. En förutsättning för att en gemensam förbindelsepunkt ska beviljas är ofta att fastigheterna bildat en gemensamhetsanläggning.

Huvudmannen har i vissa fall rätt till anstånd med att utföra arbetet för att samordningen med andra arbeten inte ska försvåras och för att denne ska kunna följa sin utbyggnadsplan.

Huvudmannen medger inkoppling av fastighetens va-installation till den allmänna anläggningen när anläggningsavgiften är betald eller om avgiften ska delbetalas, när godtagbar säkerhet har ställts. Huvudmannen är dock inte skyldig att låta en fastighet kopplas till den allmänna anläggningen om fastighetens installation har väsentliga brister. Huvudmannen har rätt till det tillträde på en fastighet som behövs för att undersöka en va-installation och dess användning innan va-installationen kopplas till den allmänna anläggningen eller annars när det behövs för att huvudmannen ska kunna fullgöra sina skyldigheter.

Huvudmannen behöver nödvändigtvis inte göra inkopplingen själv utan detta kan efter huvudmannens medgivande överlåtas till fastighetsägarens entreprenör, förutsatt den senare har ett system för kvalitetssäkring för denna typ av arbete.

Ny förbindelsepunkt

Om fastighetsägaren vill ha en ny förbindelsepunkt i stället för den befintliga och huvudmannen efter ansökan går med på detta, får fastighetsägaren bekosta den nya servisledningens allmänna del samt bortkopplingen av den tidigare servisledningens allmänna del.

Om huvudmannen vill upprätta en ny förbindelsepunkt i stället för den befintliga, ska huvudmannen ersätta fastighetsägaren för de kostnader som uppstår med den nya servisledningen och inkoppling av denna.

Ett skäligt avdrag med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick bör göras i båda fallen.

Avgiftsskyldighet

Avgiftsskyldighet för fastighetsägaren inträder när huvudmannen ordnat förbindelsepunkt och informerat fastighetsägaren om detta. Därutöver krävs att fastigheten ligger inom verksamhetsområde för vatten och avlopp, att fastigheten har behov av en vattentjänst och att behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Ibland kan bortledning av dagvatten från en fastighet till den allmänna anläggningen ske utan att förbindelsepunkt upprättats. Har förbindelsepunkt för dagvatten från fastighet inte upprättats, men fastigheten anses i behov av bortledning av dagvatten, inträder avgiftsskyldighet för detta ändamål när huvudmannen har ordnat de anordningar som behövs för bortledandet och informerat fastighetsägaren om detta.

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

Dricksvattnets kvalitet, tryck och mängd

Huvudmannen har bara skyldighet att leverera vatten för hushållsändamål till anslutna fastigheter inom verksamhetsområdet. Vattnet ska vara av dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter. Huvudmannen garanterar inte att ett visst vattentryck alltid upprätthålls eller att en viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras.

Begränsning av vattenleverans

Huvudmannen har rätt att begränsa eller stänga av vattenleveranserna för att förebygga skada samt vid reparationer, tillsyn och liknande omständigheter. Vid planlagt leveransavbrott informerar huvudmannen fastighetsägarna om detta på lämpligt sätt, till exempel genom skriftligt meddelande. Vid en mer omfattande akut avstängning kan information ges till exempel genom lokalradion, via huvudmannens hemsida eller sms.

Vid vattenbrist eller risk för vattenbrist är fastighetsägaren skyldig att minska sin vattenförbrukning efter huvudmannens anvisningar.

Dricksvatten för andra ändamål

Vatten används även för andra ändamål än hushåll, till exempel i industrier och ibland också som energikälla. Industrier eller andra verksamheter med stor vattenförbrukning, särskilda kvalitetskrav eller som kräver stora flöden kan inte utan vidare räkna med att huvudmannen kan klara sådana behov om inte detta särskilt avtalats. Vid behov av vatten utöver normal

hushållsanvändning behöver fastighetsägaren göra en anmälan till huvudmannen som sedan bedömer om medgivande kan ges.

Vattenmätare

Vattenförbrukningen hos fastighetsägare fastställs genom mätning, om inte huvudmannen bestämmer annat. Huvudmannen tillhandahåller och installerar vattenmätaren och är dess ägare. Fastighetsägaren är skyldig att upplåta plats för mätaren samt lämna huvudmannen tillträde till fastigheten när denne vill kontrollera, ta ned eller sätta upp vattenmätaren.

Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen, som har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och frånkoppla mätaren. För dessa åtgärder liksom för avläsning ska fastighetsägaren lämna huvudmannen fritt och obehindrat tillträde till mätaren. Har avsättning för mätare utförts innan placeringen godkänts av huvudmannen, är fastighetsägaren, om huvudmannen så kräver, skyldig att svara för och bekosta flyttningen av avsättningen så att mätarens plats kan godkännas av huvudmannen. Huvudmannen bestämmer även om en tidigare godkänd mätarplats behöver ändras.

Om det misstänks att mätaren visar fel, låter huvudmannen undersöka mätaren, om huvudmannen tycker att det är nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det. Undersökningen ska bekostas av fastighetsägaren, om denne begärt undersökningen och mätaren godkänns. I annat fall bekostar huvudmannen undersökningen.

Vid undersökning av mätaren bestäms felvisningen i två kontrollpunkter enligt Swedacs föreskrifter om vatten- och värmemätare. Kan mätfelets storlek inte bestämmas eller har mätaren inte fungerat, har huvudmannen rätt att uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära rättslig prövning av frågan av mark- och miljödomstolen.

Fastighetsägare ska se tillvattenmätaren och skydda den mot skada, till exempel frost samt mot återströmning av varmvatten och annan skadlig värmepåverkan. Om så inte sker och mätaren skadas, ska fastighetsägaren ersätta huvudmannen kostnaden för att åtgärda eller byta mätaren.

Fastighetsägare som önskar att vattenmätaren tillfälligt tas ned på grund av frostrisk eller annan orsak ska anmäla detta till huvudmannen, som mot ersättning tar ner och sätter tillbaka mätaren.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

Spillvatten

Huvudmannen är skyldig att ta emot spillvatten från anslutna fastigheter inom verksamhetsområdet om inte behovet kan tillgodoses bättre på annat sätt. Med spillvatten menas förorenat vatten från hushåll, industriell tillverkningsprocess, arbetsplats, serviceanläggning med mera.

Spillvattnets beskaffenhet

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot spillvatten som mer än oväsentligt avviker från hushållspillvatten. Fett, giftiga vätskor eller andra miljöfarliga ämnen kan medföra skador på ledningsnät eller påverka reningsprocessen, slammet eller recipienten. För att få släppa ut sådant spillvatten i det allmänna ledningsnätet förutsätts att avtal upprättas. Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot spillvatten om behovet av avledning kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Bensin-, olje- och fettavskiljare samt sand- och slamfång i gårdsbrunnar och liknande anordningar ska kontrolleras regelbundet och tömmas så att de fyller avsedd funktion. För fettavskiljare bör kraven enligt europanorm SS EN 1825 uppfyllas och för oljeavskiljare europanorm SS EN 858. Spillvatten från köksavfallskvärv får bara tillföras den allmänna va-anläggningen om huvudmannen skriftligen har medgett detta.

Värmeuttag ur spillvatten får inte ske så att temperaturen i utsläppt spillvatten underskrider temperaturen i det av huvudmannen levererade dricksvattnet.

Fastighetsägare är skyldig att till huvudmannen anmäla verksamhet som kan inverka på spillvattnets sammansättning.

Fastighet som används till annat än bostad

Med hänsyn till kraven på åtgärder för att hindra vattenförorening är det nödvändigt för huvudmannen att, för fastigheter som används till annat än bostad, har en noggrannare kontroll av vad som avleds till den allmänna spillvattenanläggningen. Fastighetsägaren är därför enligt de kommunala föreskrifterna skyldig att lämna uppgift om arten och omfattningen av sådan verksamhet inom fastigheten, som kan inverka på spillvattnets innehåll. Provtagningar och analyser som huvudmannen anser nödvändiga för kontroll av sådant spillvatten, bekostas av fastighetsägaren eller genom denne av företag, rörelse eller verksamhet som avleder spillvattnet. Kostnaden för sådan kontroll kan också ingå i särskild industriavloppstaxa.

Huvudmannen kan också kräva att fastighetsägaren själv, enligt huvudmannens anvisningar och på det sätt och i den omfattning huvudmannen bestämmer, ska föra journal över verksamheten och själv utöva kontroll av spillvattnets innehåll.

Industrier måste samråda med huvudmannen

Fastighetsägare som använder eller avser att använda den allmänna spillvattenanläggningen och som avser att ansöka om prövning av avloppsutsläpp enligt miljölagstiftningen ska samråda med huvudmannen.

Tryckavloppssystem (LTA-system)

En allmän avloppsanläggning utförs normalt så att fastigheterna kan ansluta sina servisledningar och nyttja anläggningen utan att det krävs särskilda anordningar för fastigheten. Detta är dock inte alltid möjligt. Topografiska förhållanden kan exempelvis göra det omöjligt att avleda avloppsvatten med självfall till den allmänna anläggningen. Då krävs att pumpar installeras för att anläggningen ska kunna nyttjas på avsett vis. Ett s.k. LTA-system (lätt tryckavlopp) består av små pumpenheter, ofta en per fastighet, som i de flesta fall placeras inne på fastigheten i anslutning till den bebyggelse som ska betjänas av systemet.

Huvudmannen tillhandahåller pump och pumpbrunn trots att pumpbrunnen oftast placeras inne på fastigheten. Installation och montering av pumpbrunn och avloppsledningar görs av fastighetsägaren enligt huvudmannens anvisningar. Pumpbrunnens plats bestäms av huvudmannen. Huvudmannen äger pumpen och ansvarar för drift, underhåll och förnyelse av denna. Fastighetsägaren övertar pumpbrunn och övriga delar uppströms pumpen. Fastighetsägaren bekostar nödvändiga anordningar för att sammankoppla pumpen med installationen i övrigt. Fastighetsägaren svarar för och bekostar el-försörjningen för drift av pumpen och eventuell uppvärmning av servisledningen fram till förbindelsepunkten.

I det fall det endast rör sig om enstaka fastigheter som behöver LTA-system får fastighetsägaren själv stå för samtliga kostnader.

Vad som ovan sägs om LTA-system och pumpenheter gäller även för motsvarande anordningar (ventilbrunn) i samband med avledning med självfall till ett allmänt vakuumsystem.

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

Dag- och dränvatten

Med dagvatten menas tillfälligt, avrinnande vatten på ytan, mark eller konstruktion till exempel regnvatten, smältvatten eller framträngande grundvatten. Med dränvatten avses sådant vatten i marken som avleds genom dränering.

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot dag- och dränvatten från en fastighet i de fall avledning av sådant vatten kan tillgodoses bättre på annat sätt. I vissa fall kan avledning till en s.k. LOD-anläggning (LOD = lokalt omhändertagande av dagvatten) på den enskilda fastigheten innebära sådan fördel. LOD kan till exempel innebära att dag- och eller dränvatten avleds till ett s.k. perkolationsmagasin (stenkista) på den egna tomten eller att vattnet sugs upp av omgivande gräsytor. Fastighetsägare kan även i vissa fall leda sitt dagvatten direkt till en vattenförekomst. Med dag- och dränvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer inte ska avledas till spillvattenförande ledning. Vid behov kan fastighetsägaren rådgöra med huvudmannen.

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot en obegränsad mängd dagvatten från fastigheter. Fastighetsägaren kan lämpligen själv vidta åtgärder för att fördröja och minska mängden dagvatten för att skydda fastigheten och va-anläggningen, exempelvis anlägga ett fördröjningsmagasin eller minska andelen hårdgjord yta på fastigheten.

Dagvattnets beskaffenhet

Dag- och dränvatten som tillförs en allmän dagvattenanläggning ska hålla sådan kvalitet att huvudmannen kan uppfylla sina skyldigheter enligt gällande lagar och förordningar. Huvudmannen kan lämna ytterligare anvisningar angående dagvattnets kvalitet.

Inkoppling av dränvatten till den allmänna avloppsanläggningen

Vid nybyggnationer måste bestämmelserna i Boverkets byggregler följas. Innebörden av dessa bestämmelser är att dränvatten från byggnad inte får avledas till avloppsledning, i vilken uppdamning kan förekomma. Uppdamning innebär att en ledning går full och att den fria vattenytan kan stiga i anslutande ledningar. Ställs från huvudmannen kravet att dränvatten ska avledas till dagvattenledning, innebär detta i många fall att dränvatten från byggnader, i

första hand sådana med källare, inte kan avledas med självfall. Dagvattenledningar är nämligen normalt dimensionerade så att uppdämning i ledningarna förekommer vid häftigare regn. Den praktiska konsekvensen blir därför att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvattnet måste pumpas eller avledas till LOD-anläggning.

Separering av kombinerat avloppsvattensystem

Om dag- och dränvatten avleds från fastighet till spillvattenförande ledning får avledningen inte fortsätta efter att särskild förbindelsepunkt för dag- och dränvatten upprättats och fastighetsägaren underrättats om detta. Huvudmannen kan alternativt ha vidtagit åtgärder för avledning utan att förbindelsepunkt har upprättats och meddelat fastighetsägaren detta.

Huvudmannen bestämmer inom vilken tid tillförseln ska ha upphört. Undantag från förbudet eller anstånd kan i vissa fall medges av huvudmannen.

Avgifter

Fastighetsägares avgiftsskyldighet till huvudmannen regleras i taxan för allmänna vattentjänster (va-taxan). Va-taxan innehåller uppgifter om anläggningsavgifter, bruksavgifter och uppgifter om avgifter för vanligen förekommande tjänster som huvudmannen tillhandahåller på fastighetsägarens begäran, till exempel servisavstängning. Huvudmannen kan träffa avtal med ägare till fastighet och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter.

Övrigt

En allmän va-anläggning ska användas så att det inte uppkommer olägenhet för huvudmannen eller annan. Det får inte uppstå svårigheter för huvudmannen att uppfylla kraven från miljö- och hälsoskyddssynpunkt eller att i övrigt uppfylla sina åligganden enligt lag eller annan författning eller enligt avtal. Fastighetsägare ansvarar för att va-installationen, även sådan som inte kräver bygglov, anordnas och utförs så att den fyller kraven enligt Boverkets byggregler.

Huvudmannen har rätt att undersöka va-installationen och dess användning. Påträffas allvarliga brister är fastighetsägaren skyldig att rätta till dessa så att det inte uppkommer olägenheter för huvudmannen eller någon annan. Om så inte sker är huvudmannen inte skyldig att låta fastigheten vara kopplad till den allmänna anläggningen.

Om en fastighets va-förhållanden påtagligt avviker från de förhållanden som i övrigt råder i en allmän va-anläggnings verksamhetsområde, får huvudmannen träffa avtal med fastighetsägaren om särskilda villkor för att använda va-anläggningen.

Anmäl ändringar

Fastighetsägare ska på begäran lämna huvudmannen underlag för avgiftsberäkning. Dessutom ska fastighetsägare självmant anmäla sådan ändring av va-installationen eller annat förhållande, som enligt taxan kan ha betydelse för avgiftsberäkningen.

Anmäl ägarbyte

Fastighetsägare ska utan dröjsmål underrätta huvudmannen när fastigheten övergår till ny ägare samt uppges den nya ägarens namn, adress och tillträdesdag.

Vattenavstängning

Har fastighetsägare inte betalat va-avgift eller i övrigt försummat sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen och är försummelsen väsentlig, har huvudmannen rätt att stänga av vattentillförseln till fastigheten. Avstängning kan ske om rättelse inte kunnat åstadkommas genom skriftlig uppmaning och avstängningen inte medför olägenhet för människors hälsa.

Fastighetsägaren ska till huvudmannen betala avgift enligt taxa för såväl avstängning som återinkoppling.

Risk för källaröversvämning

I hus med källare, särskilt där källaren har golvbrunn eller annan avloppsenhet, finns alltid en risk för källaröversvämning. Vid häftiga regn eller snösmältning kan den allmänna ledningen överbelastas och vatten kan baklänges tränga in i avloppsserviser och upp genom golvbrunnar och förorsaka skador. Vid sidan av översvämningar förorsakade av häftiga regn är stopp i servisledningen den vanligaste skadeorsaken.

Fastighetsägare bör i eget, och i förekommande fall hyresgästers, intresse i största möjliga utsträckning förebygga skador inom fastigheten till följd av uppdämning i ledningsnätet. Exempelvis kan följande åtgärder vidtas:

- Placera inte föremål i källaren som är värdefulla och känsliga för fukt.
- Kontrollera att avstängbara golvbrunnar är stängda och att automatiska bakvattenventiler fungerar.
- Förse de golvbrunnar i källaren som inte är avstängningsbara med tätande anordningar eller ersätt med avstängningsbara brunnar.
- Kontakta en rörinstallatör om misstanke finns att avloppets avstängningsanordningar inte fungerar.
- Kontrollera att regn- och smältvatten leds bort från byggnaden.
- Valla in nedfarter till garage och andra utrymmen.
- Kontrollera att intern avloppspump fungerar.
- Anslut fastigheten till en larmcentral med larmtjänst.